

The Problems of Preschool Teacher Candidates Facing in Teaching Practice (Inonu University Sample)*

Oğuz GÜRBÜZTÜRK

İnönü University, Malatya - TURKEY

Nuran ÇALIŞ

Ministry of National Education, Ağrı - TURKEY

Article History

Submitted: 17.04.2018

Accepted: 23.10.2019

Published Online: 31.10.2019

Keywords

Preservice Teachers
Preschool Teaching
Teaching Practice

DOI: 10.29129/inujgse.416019

Abstract

Purpose: All the behaviors necessary for the teacher to be qualified and able to fulfill his responsibilities are directly related to the training he / she will receive during pre-service. Pre-service training includes theoretical knowledge and skills as well as practical work carried out in schools. This study aims to investigate the problems of preschool teacher candidates facing in teaching practice.

Design & Methodology: Relational survey model was used in the research. The sample of the study consists of 4th grade students that take Teaching Practice course at Inonu University, Faculty of Education, Preschool Teaching Programme. The data was collected through the questionnaire developed by the researchers. The questionnaire was implemented on 99 preservice teacher. The data analysis were done by using frequencies, percentage, mean and chi square via statistical package programme.

Implications & Suggestions: It is concluded that teachers partially, face the lack of material, paying all the expences for the materials, crowded classrooms, not being able to implement the theoretical knowledge they had at university; students' not following the teachers' instructions, being in different levels, being unwilling towards the activities and being unwilling to take part in the activities. Based on these results, some suggestions have been made.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar (İnönü Üniversitesi Örneği)*

Oğuz GÜRBÜZTÜRK

İnönü Üniversitesi, Malatya - TÜRKİYE

Nuran ÇALIŞ

Milli Eğitim Bakanlığı, Ağrı - TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 17.04.2018
Kabul: 23.10.2019
Online Yayın: 31.10.2019

Anahtar Sözcükler

Öğretmen Adayları
Okulöncesi Öğretmenliği
Öğretmenlik Uygulaması

DOI: 10.29129/inujse.416019

Öz

Amaç: Öğretmenin nitelikli olması ve sorumluluklarını yerine getirebilmesi için gerekli bütün davranışları üst düzeyde kazanmaları, hizmet öncesinde alacakları eğitimle doğrudan ilişkilidir. Hizmet öncesi eğitim, teorik bilgi ve beceriler yanında okullarda yürütülecek uygulama çalışmalarını da içermektedir. Bu araştırma okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2016-2017 öğretim yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin okul öncesi öğretmenliği programındaki Öğretmenlik Uygulaması dersini alan 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket aracılığıyla toplanmıştır. Anket 99 öğretmen adayına uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizi, istatistik paket programından yararlanılarak frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve ki-kare kullanılarak yapılmıştır.

Sonuçlar ve Öneriler: Araştırmada öğretmen adaylarının sınıftaki uygulama sürecinde materyal eksikliği, materyal hazırlamak için gerekli malzemeleri kendi bütçelerinden karşılamaları, sınıfın kalabalık olması, üniversitede aldıkları teorik bilgileri tamamen uygulayamamaları, etkinliklerde çocukların söz dinlememeleri, aynı seviyede olmamaları, etkinliklere karşı isteksiz olmaları ve etkinliğe katılmak istememeleri gibi sorunlarla kısmen karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara dayalı olarak, bazı önerilerde bulunulmuştur.

GİRİŞ

2000’li yıllarda bilim ve teknolojidaki gelişmeler, bilgiyi hem nitelik, hem de nicelik olarak arttırmaktadır. Toplumların değişmesinde bilginin birikimli gücü, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişi hızlandırmıştır. Bilgi toplumu, bireyi bilgiyle donatan ve sorun çözme yeteneğine kavuşturan toplumdur. Bilgi toplumunda bilginin alternatifi yine bilgidir. Bilginin ayrıcalıklarıyla donatılmış bir meslek olan öğretmenlik 21.yüzyılda da, zevkli, ilginç olduğu kadar da zor ve iddialı olmaya devam edecektir. (Çakır, 2015: 237). Öğretmenlere bu bilgi toplumunda birçok görev düşmektedir.

Hangi düzeyde olursa olsun, yapılan eğitimin niteliğini, öğretmenin niteliğinden soyutlamak söz konusu değildir. Çünkü eğitimin niteliğinin temel belirleyicisi, öğretmendir. . . . Bu nedenle öğretmenlerin, sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için, gerekli bütün davranışları en üst düzeyde kazanmaları gerekmektedir. Öte yandan öğretmenlerin öğrencileri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirerek zihinsel, duygusal, sosyal ve bedensel bakımdan sağlıklı birer vatandaş olarak hayata ve üst öğrenime yönelik bilgi ve becerilere sahip kılması, toplumumuzun en haklı ve gerçekçi beklentisidir (Ünal ve Ada, 2011: 176).

Eğitim ve öğretim etkinliklerinden istenilen başarının elde edilebilmesi için öğretmenlerin gerek hizmet öncesinde gerekse hizmet içinde eğitilmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Öğretmen eğitiminin eğitim fakültesi ve uygulama okulu olmak üzere iki temel ayağı bulunmaktadır. Öğretmen adayları, kendi alanlarının öğretimine yönelik olarak eğitim fakültelerinde almış oldukları bilgi, beceri ve tutumları Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri çerçevesinde gittikleri uygulama okullarında görme ve uygulama şansına sahip olmaktadır (Demircioğlu, 2010: 2). Öğretmen hizmet öncesi eğitimlerinin, öğretmenlik deneyimi dersleri ve öğretmenlik uygulamalarına yeni program düzenlemelerinde daha fazla yer verilmesi ile öğretmen adaylarının daha nitelikli yetişmesi sağlanmaya çalışılmaktadır (Ünal ve Ada, 2011: 175). Fakat zaman içerisinde uygulamalı derslerin hem sayıca ve hem de saat olarak eğitim fakültesi programlarında artırıldığı ya da azaltıldığı da görülmektedir. Ancak bu çalışmalar yapılırken çeşitli nedenlerle (fiziki imkânlar, program, uygulama öğretmeni vs.) öğretmen adayları bazı sorunlarla karşılaşmaktadır ve bu sorunlardan dolayı kendilerini geliştirmek için yeterli fırsatları bulamamaktadırlar. Eğitim Fakültelerinin büyümesi; fiziki alt yapı, derslik, kütüphane, bilgisayar ve öğretim materyalleri ve öğretim üyelerinin sayı ve nitelikçe artırılmasına paralel olarak gerçekleşmemektedir. Bu nedenle öğretmen eğitimi, öğrencilere teorik bilgi aktarmak ve herkesi diploma sahibi yapmaktan öteye gidememektedir. Bugün Eğitim Fakülteleri’nde öğretmen olmanın gerektirdiği kişisel nitelikler ve mesleki yeterlikler bakımından yetersiz bulunan, bu sebeple de öğretmenlik yapmaktan alıkonulan öğrenci, yok denecek kadar azdır (Eskicumalı, 2013: 17-18). Bu durum okul öncesi öğretmen adayları açısından ele alındığı zaman onların da birçok problemle karşılaştığı görülmektedir.

Bu problemler ilgili öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimleri sırasında almaları gereken alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür boyutlarında olabilir. Ancak, fakültelerinde teorik olarak gördükleri derslerin önemi göz ardı edilmemekle birlikte, onların öğretmenlik mesleğine hazırlığının teori+uygulama bütünlüğü içerisinde fakat uygulamaya ağırlık verecek biçimde olması gerektiği önerilmektedir (YÖK, 1998). Bu uygulama çalışmalarına Eğitim Fakültelerinde daha çok Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinde yer verilmektedir. Okul Deneyimi dersi genellikle öğretmen adaylarının yalnızca okullarda gözlem yapmalarını gerektirirken, Öğretmenlik Uygulaması ise bizzat kendilerinin uygulama öğretmeni rehberliğinde gerçekleştireceği etkinlikleri içermektedir. Bu dersteki

uygulamalar Okul Deneyimine göre paydaşlarının da çeşitliliği bakımından daha karmaşık olup çeşitli düzeylerde sorunlara neden olabilmektedir. Bu sorunların araştırmalara (Atmış, 2013; Azar,2003; Baştürk, 2009; Çetinkaya,2014; Çiçek ve İnce,2005; Eraslan 2009; Kasap, 2015; Özkılıç, Bilgin ve Kartal,2008; Seçkin Çetin,2005; Taşdere,2014; Yıldız, 2012) konu edilmesi, hemen her öğretmenlik alanında olduğu gibi, okulöncesi öğretmen adaylarının uygulamada karşılaştıkları sorunlara çözüm yolları üretmede oldukça önemlidir.

Alan yazında öğretmenlik uygulaması ile ilgili yapılmış yukarıda sıralananların dışında araştırmalar da olmasına rağmen, okulöncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunları ele alan çalışmalardan ulaşılabilenler (Demir ve Çamlı, 2011; Ramazan ve Yılmaz, 2017; Seçer, Çeliköz ve Kayılı, 2010; Severcan,2007; Şahin, 2003; Tuğluk, 2007) sınırlı sayıdadır. Bu çalışmalarda, okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenlik uygulamasına yönelik olarak okul yöneticileri, okulöncesi öğretmenleri ve uygulama süreçleri ile ilgili sorunlar incelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, öğretmenlik uygulamasına ilişkin öğrenci, öğretmen ve öğretim elemanlarının görüşleri karşılaştırılmaya çalışılmıştır. Yapılan araştırmalarda farklı üniversitelerin okul öncesi programlarındaki öğretmenlik uygulaması ile ilgili sorunların ayrı ayrı incelenmesi, getirilecek çözüm önerilerine bütüncül yaklaşmayı sağlayabilir. Bu durum dikkate alındığında, araştırma farklı bir örneklem grubunda okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunları belirleme gereksiniminden doğmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları sorunları belirlemektir. Bu temel amaç çerçevesinde şu sorulara yanıtlar aranmıştır; Okul öncesi öğretmen adaylarının;

1. Öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunların dağılımı nasıldır?
2. Öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar öğretim türüne göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar uygulama sınıfındaki öğretmen adayı sayısına göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Desen

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 öğretim yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul öncesi öğretmenliği programının I. ve II. öğretiminde Öğretmenlik Uygulaması dersini alan 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bunlardan, anketin uygulanması sırasında derslerde olan 99 öğretmen adayına ulaşılmıştır. Tablo 1’de bu adaylara ilişkin betimsel istatistikler paylaşılmıştır.

Tablo 1

Okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel bilgilerine göre dağılımları

Değişken	Grup	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	89	89.9
	Erkek	10	10.1
Öğretim türü	I. Öğretim	65	65.7
	II. Öğretim	34	34.3
Sınıftaki aday sayısı	1-3 kişi	89	89.9
	4-6 kişi	6	6.1
	7-10 kişi	4	4.0

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın gerek kuramsal yapısının ve gerekse veri toplama aracının oluşturulması için, öncelikle kaynak taraması yapılmıştır. Kaynak taraması yapılırken, araştırma konusuna benzer konularda yapılmış araştırmalar incelenerek, veri toplama aracı şekillendirilmeye çalışılmıştır. Ardından 70 okul öncesi öğretmen adayına açık uçlu 8 soru sorularak öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır. Bu açık uçlu sorulardan ve yapılmış çalışmalardan hareketle 43 maddelik bir anket oluşturulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda düzenlenen anketin sol hali 33 maddeden oluşmuştur. Ankette yer alan maddeler için “evet”, “kısmen”, “hayır” şeklinde derecelendirilmiş üçlü seçenekler yer almaktadır. Aralıkların eşit olduğu varsayımından hareket edilerek aritmetik ortalamalar için puan aralığı .66 olarak bulunmuştur. (Puan aralığı= En yüksek değer – En düşük değer / 3 = 2/3 = .66) Bu durumda aritmetik ortalamaların değerlendirme aralığı, “1.00 – 1.66 Hayır”; “1.67-2.33 Kısmen”; “2.34- 3.00 Evet” olarak belirlenmiştir.

Geliştirilen anket, ilgili öğretmen adaylarının fakültede derslerinin olduğu günlerde araştırmacılarından birinin gözetiminde uygulanarak veriler toplanmıştır.

Verilerin Analizi

105 okul öncesi öğretmen adayına uygulanan anketlerden 6’sı kişisel bilgiler kısmındaki eksiklikler ya da maddelerdeki eksik işaretlemelerden dolayı, değerlendirme dışı bırakılmış; böylelikle 99 öğretmen adayından alınan veriler, analize tabi tutulmuştur.

Veri analizleri, istatistik paket programı yardımıyla yapılmıştır. Bu çerçevede öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim türleri ve uygulama sınıfındaki öğretmen adayı sayısına göre frekans ve yüzde dağılımları tablo halinde verilmiştir. Yine öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin dağılımı, frekans, yüzde ve aritmetik ortalama kullanılarak analiz edilmiştir. Aritmetik ortalama değerlerinin burada kullanılması, öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının ilgili belli başlıklar (sınıftaki uygulama süreci, uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni, okul yönetimi gibi) altında sıralanan sorunların ayrı ayrı ya da bir bütün olarak genel bir fikir verme amacına yöneliktir. Ayrıca öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim türü ve uygulama sınıfındaki öğretmen adayı sayısına göre öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar arasında fark olup olmadığını belirlemek üzere parametrik olmayan tekniklerden ki-kare kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır.

Öğretmenlik uygulamasında karşılaşılan sorunlarla ilgili olarak, seçeneklere puanlar (Evet=3, Kısmen=2, Hayır=1) verilerek hesaplanan aritmetik ortalamalara göre kimi maddelerde “evet” seçeneğine

yoğunlaşma; kimi maddelerde ise “hayır” seçeneğine yoğunlaşma var ise, bu durum o maddeleri oluşturan uygulama çalışmalarında sorun yaşandığı şeklinde yorumlanmıştır. Örneğin 19. maddedeki “uygulama öğretim elemanı değerlendirmeyi taraflı yaptı” ifadesinde ortalama “evet”e yaklaştıkça bunun öğretmen adayları için bir sorun olduğu ya da 11. maddedeki “etkinliklerde çocukların söz dinlememeleri uygulamayı zorlaştırdı” ifadesinde ortalama “hayır”a yaklaştıkça bunun öğretmen adayları için bir sorun olmadığı anlamı çıkarılmıştır.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri arasında çeşitli değişkenlere göre farklılık olup olmadığıyla ilgili olarak, yüzdelerin karşılaştırılmasını içeren ki-kare analizlerinde toplam yüzdelerine göre bir analiz yapılması gerekmektedir. Ancak anket maddelerinde yer alan ifadeler seçeneklerdeki “evet, kısmen, hayır” dağılımına göre bir soruna işaret ettiğinden, anlamlı fark çıkan maddelerde farkın hangi boyut lehine olduğunu belirlemek için sorunun niteliğine göre “evet- kısmen,” ya da “hayır-kısmen” seçeneklerinin yüzdeleri dikkate alınarak yorumlar yapılmıştır. Örneğin; okul öncesi öğretmen adaylarının 4. maddede geçen “etkinliklerde kullanacağım materyalleri kendi bütçemden karşıladım” ifadesinde “evet-kısmen” seçeneği bir sorun olarak görüldüğü için cinsiyetlerine göre anlamlı farklılığın kimin (kadın/erkek) lehine olduğu, ilgili seçeneklerdeki yüzdelerine göre yorumlanmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması çalışmalarında karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Bu görüşler “sınıftaki uygulama süreci”, “uygulama öğretim elemanı”, “uygulama öğretmeni” ve “okul yönetimi” başlıklarına göre kategorileştirilmiştir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının, “sınıftaki uygulama sürecine” ilişkin karşılaştıkları sorunlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında “sınıftaki uygulama sürecine” ilişkin karşılaştıkları sorunların dağılımı

Sınıftaki uygulama süreci							
Maddeler	Evet		Kısmen		Hayır		$\bar{x}$
	f	%	f	%	f	%	
1. Çocukların ilgisini çekecek ve aktif katılımlarını sağlayacak etkinlikleri kolayca hazırladım.	76	76.8	17	17.2	6	6.1	2.70
2. Öğretmenlik uygulamasını yaptığım sınıf, etkinlikleri uygulayabilmek için yeterli genişlikteydi.	54	54.5	28	28.3	17	17.2	2.37
3. Öğretmenlik uygulaması için gittiğim sınıf içerisinde, bütün etkinlikler için yeterli miktarda materyal bulunuyordu.	28	28.3	44	44.4	27	27.3	2.01
4. Etkinliklerde kullanacağım materyalleri kendi bütçemden karşıladım.	26	26.3	45	45.5	28	28.3	1.97
5. Etkinliklerde özgün materyal tasarladım.	45	45.5	49	49.5	5	5.1	2.40
6. Sınıfın kalabalık olması etkinliklerin uygulanmasını zorlaştırdı.	42	42.4	37	37.4	20	20.2	2.22
7. Bütün çocukların aynı seviyede olmaması etkinliğin uygulanmasını zorlaştırdı.	36	36.4	40	40.4	23	23.2	2.13
8. Üniversite de aldığımız teorik bilgileri uygulayabildim.	37	37.4	58	58.6	4	4.0	2.33
9. Etkinliklerde çocukların isteksiz olması ve etkinliğe katılmak istememeleri uygulamayı zorlaştırdı.	31	31.3	43	43.4	25	25.3	2.06
10. Programda yer alan kavramlara, kazanım ve göstergelere uygun etkinlik bulmakta zorlandım.	14	14.1	29	29.3	56	56.6	1.57
11. Etkinliklerde çocukların söz dinlememeleri uygulamayı zorlaştırdı.	37	37.4	44	44.4	18	18.2	2.19
12. Bir etkinlikten diğerine akıcı bir şekilde geçiş yaptım.	67	67.7	30	30.3	2	2.0	2.65
13. Programdaki uyarılama bölümü hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığım için etkinlik planında bu bölümü oluştururken zorlandım.	21	21.2	33	33.3	45	45.5	1.75

Tablo 2 incelendiğinde, sınıftaki uygulama sürecinde öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlara ilişkin olarak, “Öğretmenlik uygulaması için gittiğim sınıf içerisinde, bütün etkinlikler için yeterli miktarda materyal bulunuyordu” ifadesine öğretmen adaylarının %44.4’ü “kısmen” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{x}= 2.01$). Öğretmen adaylarının uygulamaya gittikleri okullarda materyal eksikliğinden dolayı kısmen sorun yaşadıkları söylenebilir.

Öğretmen adaylarının %45.5’i etkinliklerde kullanılacak materyalleri kendi bütçelerinden karşılamaları ($\bar{x}=1.97$), %37.4’ü sınıfın kalabalık olmasının etkinlikleri zorlaştırdığı ($\bar{x}=2.22$), %58.6’sı üniversitede aldıkları teorik bilgileri uygulayabildikleri ($\bar{x}= 2.33$), %44.4’ü etkinlerde çocukların söz dinlememelerinin uygulamayı zorlaştırdığı ($\bar{x}=2.19$) ifadelerine “kısmen” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu konularda kısmen sorun yaşadıkları söylenebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının, “uygulama öğretim elemanına” ilişkin karşılaştıkları sorunlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında “uygulama öğretim elemanından” kaynaklı karşılaştıkları sorunların dağılımı

Uygulama öğretim elemanı							
Maddeler	Evet		Kısmen		Hayır		$\bar{x}$
	f	%	f	%	f	%	
14. Uygulama öğretim elemanı öğretmenlik uygulaması hakkında beni bilgilendirdi.	49	49.5	29	29.3	21	21.2	2.28
15. Uygulama öğretim elemanı yaptığım çalışmalarımı düzenli olarak denetledi.	54	54.5	26	26.5	19	19.2	2.35
16. Uygulama öğretim elemanı uygulamanın her aşamasında rehberlik ve danışmanlık yaptı.	38	38.4	40	40.4	21	21.2	2.17
17. Uygulama öğretim elemanı fikirlerimi önemsemedi.	54	54.5	32	32.3	13	13.1	2.41
18. Uygulama öğretim elemanı notu tehdit unsuru olarak kullandı	19	19.2	12	12.1	68	68.7	1.50
19. Uygulama öğretim elemanı değerlendirmeyi taraflı yaptı.	19	19.2	13	13.1	67	67.7	1.51
20. Uygulama öğretim elemanı hazırladığım planlara olumsuz yorumlar yaptı ve sürekli eksik yönlerimden bahsetti.	16	16.2	17	17.2	66	66.7	1.49
21. Uygulama öğretim elemanının benden beklentisi çok yüksekti.	29	29.3	32	32.3	38	38.4	1.90
22. Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni sürekli iletişim halindeydi.	27	27.3	30	30.3	42	42.4	1.84
23. Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin istekleri çatıştı.	33	33.3	31	31.3	35	35.4	1.97

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının %40.4’ü uygulama öğretim elemanının uygulamanın her aşamasında rehberlik ve danışmanlık yaptığı ($\bar{x} = 2.17$), %32.3’ü öğretim elemanın beklentisinin çok yüksek olduğu ($\bar{x} = 1.90$), %30.3’ü uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin sürekli iletişim halinde olduğu ($\bar{x} = 1.84$), %31.3’ü uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin isteklerinin çatıştığı ($\bar{x} = 1.97$) ifadelerine “kısmen” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu konularda kısmen sorun yaşadıkları söylenebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının, “uygulama öğretmene” ilişkin karşılaştıkları sorunlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında, “uygulama öğretmeninden” kaynaklı karşılaştıkları sorunların dağılımı

Uygulama öğretmeni							
Maddeler	Evet		Kısmen		Hayır		$\bar{x}$
	f	%	f	%	f	%	
24. Uygulama öğretmeni öğretmenlik becerilerimin gelişmesini olumlu yönde etkiledi.	52	52.5	31	31.3	16	16.2	2.36
25. Uygulama öğretmeni gözlem yaptığı zaman kendimi rahat hissettim.	44	44.4	33	33.3	22	22.2	2.22
26. Uygulama öğretmeni uygulamanın her aşamasında rehberlik ve danışmanlık yaptı.	43	43.4	34	34.3	22	22.2	2.21
27. Uygulama öğretmeni performansına ilişkin düzenli olarak değerlendirmeler yaptı.	38	38.4	35	35.4	26	26.3	2.12
28. Uygulama öğretmenimin sürekli benzer etkinlikler yapması etkinlikleri çeşitlendirme becerimi olumsuz etkiledi.	33	33.3	31	31.3	35	35.4	1.97
29. Uygulama öğretmeni fikirlerimi önemsemedi.	62	62.6	27	27.3	10	10.1	2.52
30. Uygulama öğretmeni hazırladığım planlara olumsuz yorumlar yaptı ve sürekli eksik yönlerimden bahsetti.	18	18.2	17	17.2	64	64.6	1.53
31. Uygulama öğretmenin benden beklentisi çok yüksekti.	41	41.4	27	27.3	31	31.3	2.10

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının %33.3’ü uygulama öğretmeni gözlem yaptığı zaman kendisini rahat hissettiği ($\bar{x} = 2.22$), %34.3’ü uygulama öğretmenin uygulamanın her aşamasında rehberlik ve danışmanlık yaptığı ($\bar{x} = 2.21$), %35.4’ü uygulama öğretmenin performansına ilişkin

düzenli olarak değerlendirmeler yaptığı ($\bar{x}$ = 2.12), %31.3'ü uygulama öğretmeninin sürekli benzer etkinlikler yapmasının etkinlikleri çeşitlendirme becerisini olumsuz etkilediği ($\bar{x}$ = 1.97), %27.3'ü uygulama öğretmeninin beklentisinin yüksek olduğu ($\bar{x}$ = 2.10) ifadelerine “kısmen” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu konularda kısmen sorun yaşadıkları söylenebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının, “okul yönetimine” ilişkin karşılaştıkları sorunlar Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında, “okul yönetiminden” kaynaklı karşılaştıkları sorunların dağılımı

Okul yönetimi	Evet		Kısmen		Hayır		$\bar{x}$
	f	%	f	%	f	%	
Maddeler							
32. Okul yönetimi stajyerlere saygılı davrandı ve kolaylık sağladı.	59	59.6	31	31.3	9	9.1	2.50
33. Okul yönetimi ve uygulama öğretmeni yapmaları gereken görevleri bize yükledi.	26	26.3	21	21.2	52	52.5	1.73

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlara ilişkin olarak “Okul yönetimi ve uygulama öğretmeni yapmaları gereken görevleri bize yükledi” ifadesine öğretmen adaylarının %21.2’si “kısmen” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{x}$ = 1.73). Öğretmen adaylarının bu konuda kısmen sorun yaşadıkları söylenebilir.

Cinsiyetlerine Göre, Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunların Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, “Okul öncesi öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar, cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

Cinsiyetlerine göre okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar arasında fark olup olmadığı, anketteki her bir madde açısından analiz edilmiş; 4., 6., 7., 9., 10., 13., 19., 20., 26. ve 45. maddelerde anlamlı bir fark bulunmuş; diğer maddelerde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Anlamlı fark bulunmayan ifadelerle ilişkin kadın ve erkek öğretmen adaylarının görüşlerinin paralel olduğu söylenebilir. Görüşler arasında anlamlı bir fark bulunan maddelere ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunların cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili ki-kare sonuçları

	Anket Maddeleri	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		χ ²	df	P
		f	%	f	%	f	%	f	%			
4	Kadın	20	22.5	41	46.1	28	31.5	89	89.8	8.040	2	.018*
	Erkek	6	60.0	4	40.0	0	0.0	10	10.2			
	TOPLAM	26	26.3	45	45.5	28	28.3	99	100			
6	Kadın	34	38.2	36	40.4	19	21.3	89	89.8	6.505	2	.039*
	Erkek	8	80.0	1	10.0	1	10.0	10	10.2			
	TOPLAM	42	42.4	37	37.4	20	20.2	99	100			
7	Kadın	30	33.7	40	44.9	19	21.3	89	89.8	7.550	2	.023*
	Erkek	6	60.0	0	0.0	4	40.0	10	10.2			
	TOPLAM	36	36.4	40	40.4	23	23.2	99	100			
9	Kadın	24	27.0	42	47.2	23	25.8	89	89.8	8.301	2	.016*
	Erkek	7	70.0	1	10.0	2	20.0	10	10.2			
	TOPLAM	31	31.3	43	43.4	25	25.3	99	100			
10	Kadın	10	11.2	27	30.3	52	58.4	89	89.8	6.127	2	.047*
	Erkek	4	40.0	2	20.0	4	40.0	10	10.2			
	TOPLAM	14	14.1	29	29.3	56	56.6	99	100			
13	Kadın	16	18.0	32	36.0	41	46.1	89	89.8	6.236	2	.044*
	Erkek	5	50.0	1	10.0	4	40.0	10	10.2			
	TOPLAM	21	21.2	33	33.3	45	45.5	99	100			
19	Kadın	14	15.7	13	14.6	62	69.7	89	89.8	7.475	2	.024*
	Erkek	5	50.0	0	0.0	5	50.0	10	10.2			
	TOPLAM	19	19.2	13	13.1	67	67.7	99	100			
20	Kadın	12	13.5	14	15.7	63	70.8	89	89.8	7.221	2	.027*
	Erkek	4	40.0	3	30.0	3	30.0	10	10.2			
	TOPLAM	16	16.2	17	17.2	66	66.7	99	100			
26	Kadın	41	46.1	27	30.3	21	23.6	89	89.8	6.272	2	.043*
	Erkek	2	20.0	7	70.0	1	10.0	10	10.2			
	TOPLAM	43	43.4	34	34.3	22	22.2	99	100			
33	Kadın	20	22.5	20	22.5	49	55.1	89	89.8	6.555	2	.038*
	Erkek	6	60.0	1	10.0	3	30.0	10	10.2			
	TOPLAM	26	26.3	21	21.2	52	52.5	99	100			

* p< .05

Tablo 6'da görüldüğü gibi, cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar kapsamındaki "Etkinliklerde kullanacağım materyalleri kendi bütçemden karşıladım (m4)", "Sınıfın kalabalık olması etkinliklerin uygulanmasını zorlaştırdı (m6)", "Etkinliklerde çocukların isteksiz olması ve etkinliğe katılmak istememeleri uygulamayı zorlaştırdı (m9)", "Programda yer alan kavramlara, kazanım ve göstergelere uygun etkinlik bulmakta zorlandım (m10)", "Programdaki uyarılama bölümü hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığım için etkinlik planında bu bölümü oluştururken zorlandım (m13)", "Uygulama öğretim elemanı değerlendirmeyi taraflı yaptı (m19)", "Uygulama öğretim elemanı hazırladığım planlara olumsuz yorumlar yaptı ve sürekli eksik yönlerimden bahsetti (m20)", "Uygulama öğretmeni uygulamanın her aşamasında rehberlik ve danışmanlık yaptı (m26)", "Okul yönetimi ve uygulama öğretmeni yapmaları gereken görevleri bize yükledi (m33)" maddelerinde erkek öğretmen adaylarının lehine; "Bütün çocukların aynı seviyede olmaması etkinliğin uygulanmasını zorlaştırdı (m7)", maddesinde ise kadın öğretmen adayları lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Öğretim Türüne Göre, Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunların Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, "Okul öncesi öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar, öğretim türüne göre farklılık göstermekte midir?" sorusuna yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

Öğretim türüne göre okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar arasında fark olup olmadığı, anketteki her bir madde açısından analiz edilmiş; 13., 28. ve 33. maddelerde anlamlı bir fark bulunmuş; diğer maddelerde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Anlamlı fark bulunmayan ifadelerle ilişkin kadın ve erkek öğretmen adaylarının görüşlerinin paralel olduğu söylenebilir. Görüşler arasında anlamlı bir fark bulunan maddelere ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunların öğretim türüne göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili ki-kare sonuçları

	Anket Maddeleri	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		χ ²	df	p
		f	%	f	%	f	%	f	%			
13	I. öğretim	9	13.8	26	40.0	30	46.2	65	65.7	7.385	2	.025*
	II. öğretim	12	35.3	7	20.6	15	44.1	34	34.3			
	TOPLAM	21	21.2	33	33.3	45	45.5	99	100			
28	I. öğretim	23	35.4	14	21.5	28	43.1	65	65.7	9.207	2	.010*
	II. öğretim	10	29.4	17	50.0	7	20.6	34	34.3			
	TOPLAM	33	33.3	31	31.3	35	35.4	99	100			
33	I. öğretim	12	18.5	12	18.5	41	63.1	65	65.7	9.073	2	.011*
	II. öğretim	14	41.2	9	26.5	11	32.4	34	34.3			
	TOPLAM	26	26.3	21	21.2	52	52.5	99	100			

* p< .05

Tablo 7’de görüldüğü gibi, öğrenim türüne göre öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar kapsamındaki “Programdaki uyarılama bölümü hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığım için etkinlik planında bu bölümü oluştururken zorlandım (m13)”; “Uygulama öğretmenin sürekli benzer etkinlikler yapması etkinlikleri çeşitlendirme becerimi olumsuz etkiledi (m28)”; “Okul yönetimi ve uygulama öğretmeni yapmaları gereken görevleri bize yükledi (m33)” maddelerinde II. Öğretim’e devam eden öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bulgu II. Öğretime devam eden öğretmen adaylarının anılan maddelerdeki sorunları I. Öğretime devam eden öğretmen adaylarından fazla yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Uygulama Sınıfındaki Öğretmen Adayı Sayısına Göre, Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunların Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, “Okul öncesi öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar, uygulama sınıfındaki öğretmen aday sayısına göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

Uygulama sınıfındaki öğretmen aday sayısına göre okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar arasında fark olup olmadığı, anketteki her bir madde açısından analiz edilmiş; 19. ve 32. maddelerde anlamlı bir fark bulunmuş; diğer maddelerde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Anlamlı fark bulunmayan ifadelerle ilişkin kadın ve erkek öğretmen adaylarının görüşlerinin paralel olduğu söylenebilir. Görüşler arasında anlamlı bir fark bulunan maddelere ilişkin bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunların uygulama sınıfındaki öğretmen adayı sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili ki-kare sonuçları

	Anket Maddeleri	Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		χ ²	df	p
		f	%	f	%	f	%	f	%			
19	1-3 kişi	13	14.6	13	14.6	63	70.8	89	89.9	12.818	4	.012*
	4-6 kişi	4	66.7	0	0.0	2	33.3	6	6.07			
	7-9 kişi	2	50.0	0	0.0	2	50.0	4	4.04			
	TOPLAM	19	19.2	13	13.1	67	67.7	99	100			
32	1-3 kişi	55	61.8	28	31.5	6	6.7	89	89.9	12.357	4	.015*
	4-6 kişi	4	66.7	0	0.0	2	33.3	6	6.07			
	7-9 kişi	0	0.0	3	75.0	1	25.0	4	4.04			
	TOPLAM	59	59.6	31	31.3	9	9.1	99	100			

* p< .05

Tablo 8’de görüldüğü gibi uygulama sınıfındaki öğretmen adayı sayısına göre öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar kapsamındaki “Uygulama öğretim elemanı değerlendirmeyi taraflı yaptı (m19)” maddesinde uygulama sınıfında 4-6 kişi bulunan öğretmen adayları lehine”; “Okul yönetimi stajyerlere saygılı davrandı ve kolaylık sağladı (m32)” maddesinde uygulama sınıfında 7-9 kişi bulunan öğretmen adayları lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

TARTIşMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu başlık altında araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar, alan yazındaki benzer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmış ve bu sonuçlara göre önerilere yer verilmiştir.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlara Ait Sonuçlar

- Öğretmen adayları, üniversitede aldıkları teorik bilgileri tamamen uygulayamama sorunuyla kısmen karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Gülmez-Dağ (2012)’ın okul öncesi öğretmen eğitimi programlarının etkililiğini incelediği çalışmasında da, okul öncesi eğitim programının temel zayıf noktalarından birinin kuram odaklı yapıya sahip olması ve bu nedenle gerek derslerde gerekse okul deneyimine yönelik derslerde uygulamaya dönük yeterli fırsatın sağlanmadığı sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen adaylarının teorik bilgileri uygulayamamaları sorunuyla karşılaşmaları farklı nedenlerden kaynaklanabilir. Nitekim Şahin ve Özkılıç (2005) yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının kılavuzda yer alan etkinliklere ilişkin sorunlarının, genellikle etkinliklerde teorik olarak yapılması istenilenlerin sınıf içerisinde gerçekleştirilebilmesi için uygun zaman ve zeminin yaratılamamasından kaynaklandığını belirtmişlerdir.
- Öğretmen adaylarının etkinliklerde çocukların söz dinlememeleri, aynı seviyede olmamaları, etkinliklere karşı isteksiz olmaları ve etkinliğe katılmak istememeleri, sınıftaki uygulama sürecinde materyal eksikliği, materyal hazırlamak için gerekli malzemeleri kendi bütçelerinden karşılamaları, sınıfın kalabalık olması gibi sorunlarla kısmen karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim Demir ve Çamlı (2011)’nin yaptıkları çalışmada da okul öncesi öğretmen adaylarının karşılaştıkları güçlüklerden biri olarak materyal eksikliğini belirtmeleri, bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir.
- Öğretmen adaylarının, uygulama öğretim elemanının öğretmenlik uygulaması hakkında yeterli bilgilendirme yapmaması, uygulamanın her aşamasında rehberlik ve danışmanlık yapmaması, beklentisinin çok yüksek olması, uygulama öğretmeniyle sürekli iletişim halinde olmaması ve uygulama öğretmeniyle fikirlerinin çatışması gibi sorunlarla kısmen karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında yapılan bazı çalışmaların sonuçları bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Şahin ve

Özkılıç (2005)'in çalışmasında öğretmen adaylarının işaret ettikleri sorunlardan biri uygulama derslerindeki ilgili taraflar arasındaki iletişim ve işbirliği konuları ile ilgilidir. Bu sorunlara ilişkin alan yazında çeşitli çözüm önerileri sunan çalışmalarda mevcuttur. Nitekim Seçer, Çeliköz ve Kayılı (2010)'nın çalışmasında öğretmen adaylarının okul uygulamalarında yaşadıkları sorunlara ilişkin çözüm önerileri arasında en fazla oranda dersi yürüten öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin kendilerine rehberlik yapmaları, öğretim elemanı ve öğretmenlerin arasında işbirliğinin sağlanması ve uygulama okullarının oturdukları yerlere yakın yerlerden seçilmesi gerektiği yer almaktadır. Demir ve Çamlı (2011) tarafından yapılan çalışmada da okul öncesi öğretmenliği adaylarının karşılaştığı olumsuz yaklaşımlardan ikisinin; ilgisizlik ve sorumluluğu paylaşmama olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğretmen adaylarının uygulama öğretmenin gözlem yaptığı sırada kendilerini rahat hissetmemeleri, uygulamanın her aşamasında rehberlik ve danışmanlık yapmaması, performanslarına ilişkin olarak düzenli değerlendirmeler yapmaması, sürekli benzer etkinlikler yapması ve beklentisinin çok yüksek olması gibi sorunlarla kısmen karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Seçer, Çeliköz ve Kayılı (2010)'nın çalışmasında elde ettikleri okul uygulamalarında yaşanan sorunlar arasında; uygulama öğretmenlerinin okul deneyimi ders içeriklerini bilmemeleri, öğretmen adaylarına karşı olumsuz tutum sergilemeleri, okul ve üniversite arasında işbirliği, iletişim ve koordinasyon sağlanamaması, öğretmen adaylarının uygulama alanlarında motive olamamaları gibi sonuçlar bu çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

- Öğretmen adaylarının okul yönetimi ve uygulama öğretmenin yapmaları gereken görevleri kendilerine yüklemesi gibi sorunlarla kısmen karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Başka çalışmaların sonucunda da Okul öncesi öğretmenlerin bu konuya ilişkin sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Nitekim Severcan (2007)'in yaptığı çalışma sonucunda öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları eğitim kurumlarında; okul yöneticileri, sınıf öğretmenleri ve uygulama süreci ile ilgili sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir.

Cinsiyetlerine, Öğretim Türüne, Uygulama Sınıfındaki Öğretmen Adayı Sayısına Göre, Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlara Ait Sonuçlar

- Okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre, öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar bakımından 10 maddede anlamlı bir fark olduğu, 23 maddede ise anlamlı bir fark olmadığı; sınıfın kalabalık olması, etkinliklerde çocukların isteksiz olması ve etkinliğe katılmak istememeleri, programda yer alan kavramlara, kazanım ve göstergelere uygun etkinlik bulunması, programdaki uyarılma bölümü hakkında yeterli bilgiye sahip olunmaması, uygulama öğretiminin değerlendirmeyi taraflı yapması ve uygulama öğretmenin uygulamanın her aşamasında rehberlik ve danışmanlık yapması gibi konularda görüşlerinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında cinsiyete göre anlamlı farklılığın olduğu çalışmalar mevcuttur. Nitekim Demir ve Çamlı (2011) tarafından yapılan çalışmada, kız öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre uygulama okullarındaki idareciler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından daha fazla olumsuz yaklaşımlarla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin en çok karşılaştıkları güçlükler; ulaşım zorluğu, kadın öğretmenlerle sorunlar ve uygulamaya imkân verilmemesidir. Erkek öğrencilerin en çok karşılaştıkları güçlük ise materyal eksikliğidir. Tuğluk (2007)'un çalışmasında ise kız ve erkeklerin öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kızların çoğunluğu problemle karşılaştıklarını ifade ederken erkeklerin çoğunluğu problemle karşılaşmadığını ifade etmişlerdir.

- Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretim türüne göre öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar bakımından 3 maddede anlamlı bir fark olduğu, 30 maddede ise anlamlı bir fark olmadığı;

programdaki uyarılama bölümü hakkında yeterli bilgiye sahip olunmaması, uygulama öğretmenin benzer etkinlikler yapması ve okul yönetimi ve uygulama öğretmenin yapmaları gereken görevleri yapmamaları gibi konularda görüşlerinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Okul öncesi öğretmen adaylarının uygulama sınıfındaki öğretmen adayı sayısına göre öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar bakımından 2 maddede anlamlı bir fark olduğu, 31 maddede ise anlamlı bir fark olmadığı; uygulama öğretim elemanının değerlendirmeyi taraflı yapması ve okul yönetiminin stajyerlere saygılı davrandığı ve kolaylık sağladığı gibi konularda görüşlerinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Şahin (2003)'in yaptığı çalışmada, öğretmen adayları ve öğretmenler mesleki uygulamalarda yaşanan en fazla aksaklığı, öğretmen adaylarının farklı uygulama grupları ile aynı gün uygulama faaliyetlerine katılmaları olarak belirtmiştir. Tuğluk (2007)'un çalışmasında öğrencilerin uygulama okullarına göre öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu da bazı okulların fiziki şartlarından, çevre yapısından veya okul yönetiminden kaynaklanabilecek sorunlar olduğunu göstermektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar ışığında, araştırma bulgularına ve araştırmacılara yönelik şu öneriler sunulabilir:

- Öğretmenlik uygulamasından sorumlu taraflar (fakülte ve okul yönetimi) daha uygulamalar başlamadan bu konu ile ilgili gerekli önlemleri alıp işbirliği yapmalı ve bu işbirliğini sürdürmelidir.
- Öğretmen adaylarının üniversitede almış oldukları teorik bilgileri uygulamaları ve kendilerinden beklenen davranışların farkında olmaları için uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni sürekli olarak işbirliği içerisinde olmalıdır.
- Fiziki imkânları ve öğretmen yeterlilikleri açısından daha uygun olan okullar uygulama okulları olarak seçilmelidir.
- Uygulama öğretmenlerinin daha verimli olmaları ve neler yapmaları gerektiğini tam anlamıyla bilmeleri için eğitim verilmelidir.
- Okul öncesi öğretmen adaylarının belirttikleri sorunları daha ayrıntılı incelemek amacıyla nitel araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Atmış, S. (2013). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecini değerlendirmelerine yönelik görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Azar, A. (2003). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 159(4). Erişim adresi: https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/159/azar.htm
- Baştürk, S. (2009). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 439-456.
- Çakır, M. A. (2015). Meslek ve öğretmenlik. *Eğitim bilimine giriş*. (Ed. V.Sönmez), (12. baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çetinkaya, E. (2014). *Öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyinin okul yöneticisi, sınıf öğretmeni ve öğretmen adayı görüşlerine göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çiçek, Ş & İnce, M. L. (2005). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecine ilişkin görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), 146-155.

- Demir, Ö. & Çamlı, Ö. (2011). Öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okullarında karşılaşılan sorunların sınıf ve okul öncesi öğretmenliği öğrenci görüşleri çerçevesinde incelenmesi: Nitel bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 117-139.
- Demircioğlu, İ. H. (2010). Etkili öğretmen. *Aday öğretmenler için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması*. (Ed. İ.H.Demircioğlu) (2. baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının 'öğretmenlik uygulaması' üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(1), 207-221.
- Eskicumalı, A. (2013). Eğitimin temel kavramları. *Eğitim bilimine giriş*. (Ed. Y. Özden- S. Turan), (3. baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Gülmez-Dağ, G. (2012). *Okul öncesi öğretmen eğitimi programlarının etkililiği: okul öncesi öğretmenlerinin algıları* (Yüksek lisans tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kasap, G. (2015). *Öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi), Giresun Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Giresun.
- Özkılıç, R., Bilgin, A. & Kartal, H. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, 7(3), 726-737.
- Ramazan, O. & Yılmaz, E. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 332-349.
- Seçer, Z., Çeliköz, N. & Kayılı, G. (2010). Okul öncesi öğretmenliği okul uygulamalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 128-149.
- Seçkin Çetin, N. (2005). *Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin fizik öğretmeni adaylarının, öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin görüşleri üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi), Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Severcan, S. (2007). *Okul öncesi öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaştıkları sorunların belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, E. (2003). Okul öncesi eğitimi öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adayları ile uygulama okullarındaki öğretmenlerin mesleki uygulamalara ilişkin bakış açıları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Yıl 4, Sayı 13, 98-110.
- Şahin, E. & Özkılıç, R. (2005). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının uygulama dersleri için hazırlanan uygulama kılavuzu hakkındaki görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 115-133.
- Taşdere, A. (2014). Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1477-1497.
- Tuğluk, M. (2007). *Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarında karşılaştıkları problemlerin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ünal, S. & Ada, S. (2011). *Eğitim bilimine giriş* (3. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2012). *Türkçe öğretmenliği lisans programında yer alan öğretmenlik uygulaması dersinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi), Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.
- YÖK (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi*. Ankara.